

Zondag 14 februari 1915 – enige editie

Belgische vluchtelingen.

In Utrecht vertoeven thans nog een 1100 Belgische uitgewekenen.

Voor de geïnterneerden.

Gelijk wij reeds gemeld hebben, is de geestelijke verzorging van de in ons land geïnterneerde soldaten al sedert verscheidene weken toevertrouwd aan het Algemeen Comité tot ontwikkeling en ontspanning van de geïnterneerden in Nederland gevestigd te Zwolle.

Verscheidene cursussen, ook praktische, zijn in de meeste kampen door het comité voor de geïnterneerden georganiseerd.

Lang niet allen hebben evenwel lust en begaafdheid om deze cursussen te volgen. Knutselen is voor velen hoofdbezigheid. Maar nog blijven er verscheidene over, aan wie zelfs hiervoor de lust ontbreekt, opgesloten als ze zijn, en gevangenen als ze zich voelen.

Naar bleek, doen velen van de geïnterneerde Belgen liefst lonend werk, zij produceren liefst iets, bij voorkeur een betaalde arbeid.

Maar dit is hun moeilijk te verschaffen. Vooral buiten de kampementen veroorzaakt men allicht concurrentie met Nederlandse werklui.

Maar is er geen werk te vinden, dat velen zal aanstaan onder deze Belgische geïnterneerden, ook al geeft het geen dadelijke betaling? Wat moet en zal allen begeistere, allen met animo aan de arbeid doen gaan?

Het comité is nu te rade gegaan en wil hen doen meewerken aan de heropbouw van hun vaderland.

België ligt grotendeels in puin; de woningen van de geïnterneerden, evengoed als van hun familie en vrienden, zijn verwoest. Wat ook de politieke toestand van België in de toekomst zal zijn, economisch in de ruimste zin moet er machtig veel hersteld worden.

Laten de geïnterneerden alvast allerlei zaken gaan gereed maken voor later gebruik, dan werken zij voor zichzelf en hun familieleden, hun kennissen en vrienden.

En mochten er onder hen zijn, die om welke reden dan ook niet naar het Belgenland wensen terug te gaan, hun arbeid is niet verloren. Zij kunnen het verkopen en overdoen aan die er wel heen gaan.

Wie timmeren kan, en wie het wil leren, kan balken en planken gereedmaken en deuren en vensterkozijnen in elkaar zetten, bij honderdtallen. En voor dakgeraamten het houtwerk gereed maken, tafels en stoelen en kasten fabriceren, verder lijstwerk prepareren, matten vlechten enz., enz.

Uit zand en cement zijn duizenden stenen te vervaardigen in handvormen; een werk, dat gemakkelijk geleerd wordt.

Zijn er onder de geïnterneerden geen glasblazers? Anders zijn er onder de Nederlanders wel, die als chefs willen optreden. Misschien ontwikkelt zich hier deze industrie tot nog groter proporties.

Grondwerkers kunnen hier werk te over vinden om ook het hunne bij te dragen. Hun arbeid is dadelijk te betalen, of later te vergoeden.

En de kosten? Het comité meent, dat ons land zich niet onbetuigd zal laten.

Maar de rijke Belgen, die in het buitenland en hier vertoeven, moeten hier het voorbeeld geven. Het is in hun belang, en dat van hun eigendommen.

En het onzijdige land als Amerika, dat al zoveel deed voor Belgische vluchtelingen en de achtergeblevenen in het land zelf, zal voor deze ideale werkverschaffing duizenden zenden.

Vanwaar moet het materiaal komen?

Grondmateriaal voor steen en glas is er genoeg. Zand is er op de Veluwe te veel. Zo met oordeel de plaatsen worden gekozen, wordt ontginning en zelfs kanalisatie mogelijk, die met eigen Nederlandse arbeiders veel en veel te duur zou worden, en daardoor niet tot stand komt, hoe wenselijk ook indien ertoe werd overgegaan.

Hout dient in Amerika en elders aangekocht. Gereedschappen, ijzerwerk, lijmen, lakken, verven, kunnen in Nederland worden aangeschaft. Salpeter, cement kan uit het buitenland ingevoerd.

Veel zal de Nederlandse handel, groot en klein, en de Nederlandse industrie ook ten goede komen.

Voor dit plan zal de hulp van velen nodig zijn. Van verschillende zijden is deze al aangeboden. Niets zal het Algemeen Comité (secretaris jhr. Mr. J. J. E. van den Brandeler) aangenamer wezen als die van nog meer kanten te ontvangen.

Parijs, 13 februari. Officieel bericht van vanmiddag drie uur:

De Duitsers hebben Nieuwpoort, de duinenstreek en Ieper hevig beschoten. Wij hebben hun vuur krachtdadig beantwoord. Elders is het kanon met tussenpozen aan het woord geweest.

Van de Zeeuwse grens.

Sluis, 13 februari. Na een dag van stilte dreunde het geschut der Engelse vloot tussen Nieuwpoort en Oostende hedennamiddag weer heviger dan ooit. Door heel West Zeeuws Vlaanderen was het duidelijk hoorbaar. Het overstemde zelfs het straatrumoer. Er moet weer heftig aan het IJzerfront gestreden worden, gelijk trouwens ook blijkt uit de toevoer van gekwetsten te Brugge en het druk militair verkeer rond deze stad. Dat de tijd van rust voorbij is en weer een nieuwe actie is begonnen wordt ook bewezen door de vlucht van tal van bewoners der kustdorpen naar Brugge. Zo bevindt zich o.a. de bevolking van Westende en Middelkerke daar. De Engelse vloot is echter alleen werkzaam geweest tussen Nieuwpoort en Oostende. Zeebrugge, veel meer naar het oosten gelegen, is in de laatste weken niet door schepen gebombardeerd geworden. De kustbatterijen aldaar zijn slechts in werking geweest tegen vliegtuigen. Deze vliegers moeten deel genomen hebben aan de luchtaanslag, waarvan de Franse en Engelse officiële berichten van 12 februari spreken. De geruchten van de bezetting die hier lange tijd gelopen hebben, zijn beslist onjuist. De toestand te Oostende is evenwel gespannen, omdat men vreest dat de stad ook betrokken zal worden in de krijgsbedrijven.

De nieuwe Belgische bankbiljetten.

De Norddeutsche Allgemeine Zeitung bespreekt het vraagstuk van de dekking der nieuwe Belgische bankbiljetten, welke door de Société Générale de Belgique worden uitgegeven. Het blad wijst er daarbij op, dat zowel het Duitse bestuur als de directie van de Société Générale zich er duidelijk van bewust waren, dat de oprichting van een nieuwe circulatiebank slechts van tijdelijke aard zal zijn. De Société Générale moest daarom voor de tijd na afloop van het octrooi dekking zoeken en sloot daartoe een overeenkomst met de Nationale Bank van België, die de overneming van het actief der biljettenafdeling van de Société Générale en de verwisseling der

biljetten tegen biljetten der Nationale Bank na het sluiten van de vrede garandeert. Voor deze inwisseling is dan natuurlijk een eerste voorwaarde dat de Nationale Bank haar biljettenoecrooi weer terug krijgt. De nieuwe instelling is bereid aan de eisen te voldoen, die zich bij de afwikkeling van het moratorium zullen voordoen en voor zover het onder de moeilijke omstandigheden van België nodig is.

De Société Générale bezit op het ogenblik slechts een geringe metaalvoorraad. Bijna al het goud is naar het buitenland gebracht, terwijl zich in België nooit veel goud in omloop heeft bevonden, zelfs niet in vreedstijd. In plaats van edel metaal zijn echter in ruime mate buitenlandse vorderingen aanwezig. Het buitenlands tegoed van België bedraagt, na aftrek van de schulden, 400 à 500 miljoen frank. Hierbij komt nog het tegoed uit de betaling der sedert het begin van de oorlog naar Duitsland uitgevoerde goederen, die waarschijnlijk een waarde van ongeveer 200 miljoen frank vertegenwoordigen. Daar de Société Générale biljetten tot het drievoudig bedrag der primaire biljettendeckung mag uitvoeren, zou zij bij een dekking van 400 miljoen voor 1200 miljoen frank aan biljetten kunnen uitgeven, nog afgezien van de biljetten, welke uitgegeven mogen worden op onderpand van provinciale bons. Het is nauwelijks aan te nemen, dat de behoefte van België aan nieuwe biljetten dit jaar een dergelijke hoogte zal bereiken. De kredieteisen van handel en industrie zullen zich waarschijnlijk ook bij de afwikkeling van het moratorium en bij de opleving van de economische toestand binnen enge grenzen bewegen.

Door het buitenlands tegoed als grondslag aan te nemen voor de uitgifte van biljetten, is het mogelijk geworden het vraagstuk van de betaling der naar Duitsland verzonden goederen zodanig te regelen, dat een geldafvloeiing uit Duitsland naar België voor die bedragen tijdens de duur van de oorlog niet nodig is. De betaling van die goederen geschiedt zodanig, dat het ministerie van oorlog voor de in

België wonende eigenaars, voor zover zij geen onderdanen van een vijandelijke staat van Duitsland zijn, een tijdens de oorlog afgesloten rekening bij de Rijksbank zal openen. Door het afstaan of belenen van dat tegoed bij de Société Générale zal de Belgische eigenaar der goederen betaling verkrijgen, terwijl hij tot nu toe op rekwisitiebons was aangewezen.

Van Engelse zijde werd onlangs beweerd dat het verlenen van het biljettenoctrooi aan de Société Générale ten doel had het Duitsland mogelijk te maken door verkoop van die biljetten in het buitenland internationale betalingsmiddelen te verkrijgen en zich daardoor geld te verschaffen. Dit is echter volgens de Norddeutsche onjuist. Belgische biljetten staan de Duitse regering buiten België niet ter beschikking. Maar was dat het geval, dan kan nog niet worden ingezien op welke wijze Duitsland zich op grond van die biljetten in het buitenland geld zou moeten verschaffen. Betalingen naar Engeland en Frankrijk zijn verboden en voor betalingen in neutrale landen kan de mark wel ten minste in dezelfde mate worden gebruikt als de Belgische frank.

Terwijl de Engelse banken de terugbetaling van hun zeer aanmerkelijke schulden aan de Belgische banken weigeren, daar België een door Duitsland bezet gebied is, hebben de Duitse banken, ofschoon de oorlogstoestand met België voortduurt, het besluit genomen van 1 februari af al het tegoed der Belgische banken terug te betalen op voorwaarde dat zulks ook omgekeerd geschiedt.

Men meldt ons d.d. 5 februari uit Duinkerken:

Ieper ligt nog steeds binnen het bereik van het Duitse geschutvuur en telkens weer wordt de stad gebombardeerd. Het bericht dat de bewoners er zouden zijn teruggekeerd is dan ook van alle grond ontbloot. Waar is, dat een klein deel der bewoners er doorlopend is

gebleven, zoals dat zelfs gebeurt in dorpen die geheel tot puin zijn geschoten.

Het grootste deel der bewoners van Ieper is reeds geruime tijd geleden gevlucht. Toch zijn er nog enkele winkels en cafés open; er zijn zelfs nog barbiers, die hun klanten bedienen.

De schade die aan de stad is toegebracht is het minst in het zuiden, hoewel ze ook daar nog zeer ernstig is. Het centrum heeft het meest geleden. Merkwaardig is weer, dat het bij de totaal vernielde Hallen staande standbeeld onbeschadigd is gebleven.

De weinige bewoners slapen voor het merendeel 's nachts in de kelders. Wie geen goede kelder heeft, geniet de gastvrijheid bij een buurman. Echter zijn er ook, die alle gevaar niet tellen, en in hun vaak reeds gedeeltelijk vernielde huizen in een der kamers slapen.

Ook de afgelopen nacht is Ieper weer gebombardeerd en de schade is er weer enigszins vermeerderd. Vier burgers, die niet in de kelder een schuilplaats hadden gezocht, werden gedood.

Het heden door ons ontvangen bericht van het Amerikaanse Hulpcomité voor België behelst o.m. opgaven van hetgeen in de weken eindigend op 27 januari en 3 februari uit Rotterdam naar België is gezonden. De hoeveelheden zijn in tonnen van 1000 kilo uitgedrukt. Aan tarwe werd in de genoemde weken verzonden resp. 3393 en 7867 ton, aan meel 5906 en 8477 ton, voorts nog kleinere hoeveelheden rijst, erwten, bonen, zout, maïs, aardappelen, kleren enz. Er is tot 3 februari nu in totaal 150.043 ton gezonden.

Uit de rekening en verantwoording, lopende van 22 oktober tot 6 februari, blijkt, dat de afdeling levensmiddelen, die afzonderlijk geadministreerd wordt, een kas- en banksaldo heeft van 234.202 pond. Het comité schat dat de uitstaande vorderingen voor inkopen

en vrachten op 1.100.000 pond. Er worden 55 schepen met levensmiddelen uit Amerika hier verwacht tussen heden en de week eindigend op 7 mei.

Het te Antwerpen verschijnende dagblad, Vlaamsche Nieuws, breekt de staf over die Antwerpse gemeenteraadsleden, die de stad Antwerpen verlaten hebben, nadat de gemeenteraad op 4 oktober een motie had aangenomen, waarin gezegd werd dat het de vaste wil was van de bevolking van Antwerpen, dat de verdediging der stelling en der stad tot het uiterste zou worden voortgezet, met geen andere bekommering dan wat het algemeen nut en de verdediging vergden, en zonder zich door het gevaar voor de personen of eigendommen der ingezetenen te laten weerhouden.

Het Vlaamsche Nieuws brengt hulde aan burgemeester, schepenen en de meerderheid van de raadsleden der stad, die op hun post bleven onder de bommenregen en zegt dan:

Des te schandaliger is de houding van de raadsleden, welke daags na hun stemming pak en zak maakten, met regeringsboten weg vaarden of naar Holland vluchtten, en tot hiertoe nog niet zijn weergekeerd.

Het college heeft een paar honderd stadsbedienden, welke ook de vlucht namen, en nog niet op hun post verschenen, trots herhaalde oproeping, eenvoudig afgesteld. Andere bedienden, wiens wegblijven de stad in moeilijkheden bracht, maar die toch terugkwamen, werden min of meer zwaar gestraft. Hoe kleiner de bediening, hoe zwaarder de bestraffing. Op het onlogische van deze verhouding zullen wij nu niet verder ingaan: maar het blijft toch een feit, dat minderen zwaarder getroffen zijn dan lieden van hoge stand, en dat er voor de eersten geen genade, voor de anderen grote toegevendheid wordt getoond.

Het college kan tegenover de “deserteurs” van de gemeenteraad geen maatregelen nemen. Immers, raadsleden zijn geen stadsbedienden. Zij worden niet aangesteld bij collegiaal besluit. Het is het kiezerskorps, vertegenwoordigd door verschillende politieke lichamen, welke de mensen zijn vertrouwen schonk, een vertrouwen dat zij thans schandelijk hebben misbruikt.

Het Vlaamsche Nieuws stelt dan de vraag wat de kiezers tegenover de “weglopers” zullen doen en het antwoordt:

De stad verwijdert uit haar dienst de nederigen, welke geen verantwoording te dragen hebben. Dat de kiezers nu eens tonen, dat ook de kopstukken, die hun plicht vergaten, met de bezem moeten worden behandeld.